

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับข้อกำหนดทางด้านการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินเป็นอย่างมาก ตลอดจนเป็นประเทศที่เรียกร้องให้ประเทศอื่นๆ ต้องมีบรรษัทภิบาล และความโปร่งใสในการดำเนินธุรกิจ แต่จากกรณีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในประเทศสหรัฐอเมริกา เช่น กรณีการล้มละลายของบริษัทค้าพลังงานชั้นนำของโลก (Enron Corp) หรือกรณีการเสนอข้อมูลตัวเลขทางบัญชีที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงของบริษัทที่ดำเนินธุรกิจทางการผลิตเครื่องถ่ายเอกสารและอุปกรณ์ชั้นนำของโลก (Xerox Corp. Qwest Communications International Inc. & AOL Time Warner) ฯลฯ ส่งผลให้นานาประเทศต้องพึงระวังเกี่ยวกับการบริหารกำไรที่อาจเกิดขึ้นภายใต้ความถูกต้องของรายงานทางการเงิน ซึ่งการบริหารกำไรสามารถเกิดขึ้นได้ตั้งแต่ประเด็นของนโยบายการบัญชีไปจนถึงประเด็นการเปลี่ยนแปลงผลประกอบการที่ขาดทุนให้เป็นกำไร กล่าวคือ การบริหารกำไรเพื่อสร้างผลการดำเนินงานให้เป็นที่พึงพอใจต่อผู้ใช้งบการเงินสามารถกระทำได้โดยการเร่งรับรู้รายได้จากการขายเชื่อ หรือชะลอการรับรู้ค่าใช้จ่ายบางรายการไปจ่ายในอนาคต หรือการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี เช่น การเปลี่ยนแปลงวิธีการตีราคาสินค้าคงเหลือ การเปลี่ยนแปลงวิธีการคิดค่าเสื่อมราคา และการเปลี่ยนแปลงอายุการใช้งานของสินทรัพย์ ฯลฯ

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกำไร พบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับประเด็นนี้มีการพัฒนาออกมาหลากหลายรูปแบบ เช่น การสร้างตัวแบบในการวัดค่าการบริหารกำไร (DeAngelo, 1986; Dechow, Sloan, & Sweeney, 1995; Jones, 1991; Kothari, Leone, & Wasley, 2001) การทดสอบการบริหารกำไรภายใต้เหตุการณ์ต่าง ๆ (Holthausen, Larcker & Sloan, 1995; Liberty & Zimmerman, 1986; McNichols & Wilson, 1988; Perry & Williams, 1994) และการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารกำไร (Balatbat & Lim, 2002; Rangan, 1998; Teoh, Welch & Wong, 1998)

การบริหารกำไรสามารถเลือกกระทำได้จากสองส่วน คือ รายการคงค้าง และกระแสเงินสดเนื่องจาก ทั้งสองส่วนเป็นส่วนประกอบของกำไร แต่โดยส่วนมากการบริหารกำไรจะเลือกกระทำผ่านรายการคงค้างมากกว่ากระแสเงินสด เนื่องจากกระแสเงินสดเป็นรายการที่สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้จากจำนวนเงินที่มีอยู่ แต่ในขณะที่รายการคงค้างไม่มีตัวเงินที่สามารถจะตรวจ

ยืนยันได้ ดังนั้น รายการคงค้างตามนัยของการบริหารกำไร คือ ส่วนของกำไรที่ไม่ใช่เงินสด สามารถจำแนกได้เป็นสองประเภท คือ รายการคงค้างระยะสั้น (Current Accruals) และรายการคงค้างระยะยาว (Long-term Accruals)

การบริหารกำไรผ่านรายการคงค้าง (ต่อไปจะเรียกว่า การบริหารกำไร) สามารถปรับกำไรในงวดปัจจุบันให้เพิ่มขึ้น หรือลดลงตามดุลยพินิจของฝ่ายบริหารได้ แต่ในขณะเดียวกัน การบริหารกำไรก็ส่งผลกระทบต่อกำไรในอนาคตให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ การบริหารกำไร โดยปรับกำไรในปัจจุบันให้เพิ่มขึ้นจะส่งผลกระทบต่อกำไรในอนาคตลดลง เนื่องจากกำไรในอนาคตจะถูกนำมาปรับเพิ่มกำไรในปัจจุบันให้สูงขึ้นจากการเร่งรับรู้รายได้ ส่วนการบริหารกำไร โดยปรับกำไรในปัจจุบันให้ลดลงจะส่งผลกระทบต่อกำไรในอนาคตเพิ่มขึ้น เนื่องจาก กำไรในปัจจุบันถูกผลักให้ไปรวมกับกำไรในอนาคตจากการชะลอการรับรู้รายได้ ฯลฯ

การบริหารกำไรสามารถกระทำได้อย่างได้หลากหลายเหตุการณ์ เช่น การบริหารกำไร ภายใต้เหตุการณ์การออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน หรือเหตุการณ์การตีราคาสินทรัพย์ใหม่ ฯลฯ ภายใต้ เหตุการณ์การออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนมีความเป็นไปได้ที่จะทำการบริหารกำไร เนื่องจากการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนเป็นการระดมทุนที่ได้รับความนิยม และกระทำกันอย่างแพร่หลาย ดังนั้น การบริหารกำไรภายใต้เหตุการณ์การออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนจึงถูกกระทำขึ้นจากแรงจูงใจในการระดมทุนเพิ่ม ส่วนภายใต้เหตุการณ์การตีราคาสินทรัพย์ใหม่มีความเป็นไปได้ที่จะทำการบริหารกำไร เนื่องจากการตีราคาสินทรัพย์ใหม่สามารถปรับกำไรในปัจจุบันให้เป็นไปตามดุลยพินิจของฝ่ายบริหารได้ ภายใต้ความถูกต้องของรายงานทางการเงิน กล่าวคือ มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 เรื่อง “ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์” เปิดโอกาสให้ผู้บริหารมีสิทธิตัดสินใจที่จะวัดมูลค่าสินทรัพย์ภายหลังการรับรู้มูลค่าเริ่มแรกได้ เพื่อต้องการให้สินทรัพย์แสดงมูลค่าที่สะท้อนความเป็นจริงมากที่สุด ดังนั้น การบริหารกำไรภายใต้เหตุการณ์การตีราคาสินทรัพย์ใหม่จึงถูกกระทำขึ้นจากช่องว่างของ มาตรฐานการบัญชีที่กำหนดแนวทางที่อาจเลือกปฏิบัติได้ให้กับผู้บริหาร เพื่อให้ผู้บริหารตัดสินใจ นำมาใช้ตามความเหมาะสมของสภาพธุรกิจ

การศึกษาถึงผลกระทบของรายการคงค้างต่อกำไรในอนาคต จากการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารกำไรกับการเปลี่ยนแปลงกำไรในอนาคต ภายใต้เหตุการณ์ การออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนและเหตุการณ์การตีราคาสินทรัพย์ใหม่ เนื่องจากต้องการแสดงให้เห็นถึง การบริหารกำไรที่ยังคงมีปรากฏอยู่ภายใต้ความถูกต้องของรายงานทางการเงิน สะท้อนให้เห็นถึง ผลกระทบที่เกิดจากการบริหารกำไร และขยายงานวิจัยด้านการบริหารกำไรให้เพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาผลกระทบของรายการคงค้างที่มีต่อกำไรในอนาคต จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารกำไรกับการเปลี่ยนแปลงกำไรในอนาคต ตามวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ยังไม่เคยมีผู้ศึกษามาก่อนในประเทศไทย การทดสอบทำขึ้นภายใต้สองเหตุการณ์ คือ ภายใต้เหตุการณ์การออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนและเหตุการณ์การตีราคาสินทรัพย์ใหม่ โดยกำหนดให้รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals) เป็นตัววัดค่าการบริหารกำไร นอกจากนี้ ในแต่ละเหตุการณ์ยังจำแนกรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารออกเป็นสามแบบ คือ รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้น (Discretionary Current Accruals: DCA) รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้นที่มีปริมาณอยู่ในระดับสูง (High Discretionary Current Accruals: HDCA) และรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารรวม (Discretionary Total Accruals: DTA) เพื่อแสดงถึงความแตกต่างของตัววัดค่าการบริหารกำไร ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการวิจัยจึงประกอบด้วย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้นกับการเปลี่ยนแปลงกำไรในอนาคต ภายใต้เหตุการณ์การออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน
นอกจากนี้ ยังศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้นที่มีปริมาณอยู่ในระดับสูงกับการเปลี่ยนแปลงกำไรในอนาคต ภายใต้เหตุการณ์การออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารรวมกับการเปลี่ยนแปลงกำไรในอนาคต ภายใต้เหตุการณ์การออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้นกับการเปลี่ยนแปลงกำไรในอนาคต ภายใต้เหตุการณ์การตีราคาสินทรัพย์ใหม่
นอกจากนี้ ยังศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้นที่มีปริมาณอยู่ในระดับสูงกับการเปลี่ยนแปลงกำไรในอนาคต ภายใต้เหตุการณ์การตีราคาสินทรัพย์ใหม่
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารรวมกับการเปลี่ยนแปลงกำไรในอนาคต ภายใต้เหตุการณ์การตีราคาสินทรัพย์ใหม่

สมมติฐานของการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาถึงผลกระทบของรายการคงค้างต่อกำไรในอนาคต จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารกำไรกับการเปลี่ยนแปลงกำไรในอนาคต ภายใต้เหตุการณ์การออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนและเหตุการณ์การตีราคาสินทรัพย์ใหม่ ซึ่งกำหนดให้รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารทั้งสามแบบเป็นตัววัดค่าการบริหารกำไร

รายการคงค้าง (Accrual) สามารถจำแนกได้เป็นสองประเภท คือ รายการคงค้างที่จำแนกตามระยะเวลา (รายการคงค้างระยะสั้นและรายการคงค้างระยะยาว) รายการคงค้างที่จำแนกตามการควบคุม (รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารและรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ) ผลการวิจัยในอดีต พบว่า กิจการสามารถรายงานกำไรในปัจจุบันให้เพิ่มขึ้นผ่านรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารได้ นอกจากนี้ Teoh et al. (1998) ยังจำแนกรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารออกเป็น รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้น รายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจระยะสั้น รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะยาวและรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจระยะยาว ผลการวิจัยพบว่ารายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้นสามารถอธิบายกำไรภายหลังจากการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนได้ และยังศึกษาเพิ่มเติมโดยจำแนกรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้นออกเป็น รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้นที่มีปริมาณอยู่ในระดับสูง และรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้นที่มีปริมาณอยู่ในระดับต่ำ ผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินงานภายหลังจากการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนของทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้นที่มีปริมาณอยู่ในระดับสูงมีผลการดำเนินงานน้อยกว่ารายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้นที่มีปริมาณอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น สมมติฐานการวิจัยจึงประกอบด้วย

H₁: ภายใต้เหตุการณ์การออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้นมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการเปลี่ยนแปลงกำไรในอนาคต ภายหลังจากการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนผ่านไปแล้ว 1 ปี

Rangan (1998) พบว่า ผลกระทบจากการบริหารกำไรจะปรากฏขึ้นภายหลังจากการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนผ่านไปแล้ว 1 ปี เนื่องจากกำไรในอนาคตถูกนำมาปรับเพิ่มกำไรในปัจจุบันให้สูงขึ้น จึงส่งผลให้ความสามารถในการทำกำไรภายหลังจากการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนลดลงและผลการดำเนินงานที่แท้จริงจะปรากฏให้เห็นภายหลังจากการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนผ่านไปแล้ว ดังนั้น การกำหนดให้รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้นเป็นตัววัดค่าการบริหาร

กำไร อาจจะส่งผลให้ความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามปรากฏขึ้นภายหลังจากการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนผ่านไปแล้ว 1 ปี

อย่างไรก็ดี วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ยังคาดหวังว่ารายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้นที่มีปริมาณอยู่ในระดับสูงมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการเปลี่ยนแปลงกำไรในอนาคต ภายหลังจากการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนผ่านไปแล้ว 1 ปี แต่ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ และระดับความเชื่อมั่นในการยอมรับการคาดหวังควรจะมากกว่าค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจและระดับความเชื่อมั่นในการยอมรับสมมติฐานการวิจัยของรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้น

Teoh et al. (1998) พบว่า การจำแนกรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้นตามปริมาณความสูง-ต่ำมีผลต่อการทดสอบการบริหารกำไร เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างที่ทำการบริหารกำไรในปริมาณสูงมีผลการดำเนินงานน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำการบริหารกำไรในปริมาณต่ำ ดังนั้น การกำหนดให้รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้นที่มีปริมาณอยู่ในระดับสูงเป็นตัววัดค่าการบริหารกำไรในปริมาณสูง ความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามควรจะปรากฏขึ้นตามสมมติฐานการวิจัยที่ 1 (ภายหลังจากการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนผ่านไปแล้ว 1 ปี) เพราะว่าเป็นการจำแนกรายการคงค้างตามปริมาณการบริหารกำไรจึงไม่ส่งกระทบต่อช่วงเวลาในการทดสอบ แต่ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ และระดับความเชื่อมั่นในการยอมรับการคาดหวังควรจะมากกว่าค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ และระดับความเชื่อมั่นในการยอมรับสมมติฐานการวิจัยของรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้น เนื่องจาก ปฏิบัติการตอบสนองของการบริหารกำไรในปริมาณสูงควรมีมากกว่าการบริหารกำไรในปริมาณต่ำ

H_2 : ภายใต้อุณหภูมิการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารรวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการเปลี่ยนแปลงกำไรในอนาคต ภายหลังจากการออกหุ้นเพิ่มทุนผ่านไปแล้ว 1 ปี และความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามยังคงปรากฏต่อเนื่องไปจนถึงปีที่ออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนผ่านไปแล้ว 2 หรือ 3 ปี

รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารรวม ประกอบด้วย รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้น (รายการเงินทุนหมุนเวียนที่ไม่ใช่เงินสด) และรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะยาว (ค่าเสื่อมราคา รายการตัดบัญชี และมูลค่าสูญสิ้น ฯลฯ) ดังนั้น การกำหนดให้รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารรวมเป็นตัววัดค่าการบริหารกำไรผ่านรายการคงค้าง อาจส่งผลให้ความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามปรากฏขึ้นภายหลังจากการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนผ่านไปแล้ว 1 ปี และความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามยังคงปรากฏต่อเนื่องไปจนถึงปีที่ออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนผ่านไปแล้ว 2 หรือ 3 ปี

H₃: ภายได้เหตุการณ์การตีราคาสินทรัพย์ใหม่ รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้นมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการเปลี่ยนแปลงกำไรในอนาคต ภายหลังจากการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ผ่านไปแล้ว 1 ปี

การทดสอบตามสมมติฐานการวิจัยที่ 3 และ 1 มีลักษณะที่เหมือนกัน แต่มีความแตกต่างกันเพียงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการทดสอบ ดังนั้น การกำหนดให้รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้นเป็นตัววัดค่าการบริหารกำไร อาจส่งผลให้ความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามปรากฏขึ้นภายหลังจากการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ผ่านไปแล้ว 1 ปี

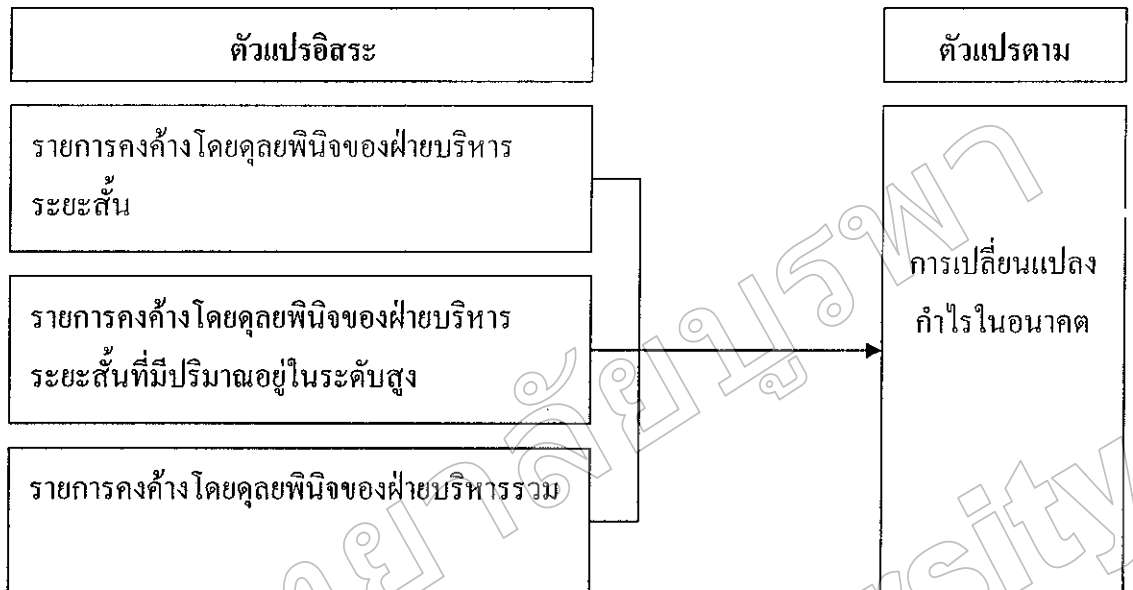
อย่างไรก็ดี วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ยังคงคาดหวังว่ารายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้นที่มีปริมาณอยู่ในระดับสูงมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการเปลี่ยนแปลงกำไรในอนาคต ภายหลังจากการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ผ่านไปแล้ว 1 ปี แต่ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจและระดับความเชื่อมั่นในการยอมรับการคาดหวังควรจะมากกว่าค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจและระดับความเชื่อมั่นในการยอมรับสมมติฐานการวิจัยของรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้น

การกำหนดให้รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้นที่มีปริมาณอยู่ในระดับสูงเป็นตัววัดค่าการบริหารกำไรในปริมาณสูง ความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามควรจะปรากฏขึ้นตามสมมติฐานการวิจัยที่ 3 (ภายหลังจากการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ผ่านไปแล้ว 1 ปี) แต่ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ และระดับความเชื่อมั่นในการยอมรับการคาดหวังควรจะมากกว่าค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ และระดับความเชื่อมั่นในการยอมรับสมมติฐานการวิจัยของรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระยะสั้น

H₄: ภายได้เหตุการณ์การตีราคาสินทรัพย์ใหม่ รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารรวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการเปลี่ยนแปลงกำไรในอนาคต ภายหลังจากการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ผ่านไปแล้ว 1 ปี และความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามยังคงปรากฏต่อเนื่องไปจนถึงปีที่ออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนผ่านไปแล้ว 2 หรือ 3 ปี

การทดสอบตามสมมติฐานการวิจัยที่ 4 และ 2 มีลักษณะที่เหมือนกัน แต่มีความแตกต่างกันเพียงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการทดสอบ ดังนั้น การกำหนดให้รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารรวมเป็นตัววัดค่าการบริหารกำไร อาจจะส่งผลให้ความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามปรากฏขึ้นภายหลังจากการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ผ่านไปแล้ว 1 ปี และยังคงปรากฏต่อเนื่องไปจนถึงปีที่ตีราคาสินทรัพย์ใหม่ผ่านไปแล้ว 2 หรือ 3 ปี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย ผลกระทบของรายการคงค้างต่อกำไรในอนาคต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารกำไรในประเทศไทยถูกพัฒนา และเผยแพร่ออกมาในหลากหลายรูปแบบ แต่งานวิจัยที่ศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการบริหารกำไร โดยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารทั้งสามแบบกับการเปลี่ยนแปลงกำไรในอนาคตยังไม่เคยมีผู้ศึกษาค้นคว้ามาก่อน ดังนั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มบุคคล ดังนี้

1. ผู้ใช้ทางการเงิน ปัจจุบันการบริหารกำไรกลายเป็นเรื่องที่สามารถทำได้โดยไม่ขัดต่อหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป เนื่องจาก พฤติกรรมการบริหารกำไรบางประเภทอาศัยช่องว่างของมาตรฐานการบัญชีในการปรับเปลี่ยนผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ดังนั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงเป็นแนวทางสำหรับผู้ใช้งการเงินในการพิจารณาการบริหารกำไรที่ยังคงมีปรากฏอยู่ภายใต้ความถูกต้องของรายงานทางการเงิน เพื่อลดความเสี่ยงทางการเงินที่อาจจะเกิดขึ้นได้

2. หน่วยงานที่กำหนดมาตรฐานการบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต มาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชีถูกกำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติทางบัญชีที่จะนำไปสู่การให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการตัดสินใจทางเศรษฐกิจแก่ผู้ใช้งการเงิน

แต่มาตรฐานการบัญชีที่กำหนดให้ใช้ในปัจจุบันเต็มไปด้วยความซับซ้อน และเปิดโอกาสให้ผู้บริหารมีอำนาจในการตัดสินใจเลือกปฏิบัติได้ ดังนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปรับเปลี่ยนผลการดำเนินงาน และลดเว้นการแสดงตัวเลขผลการดำเนินงานที่ไม่พึงประสงค์ จึงควรพิจารณาถึงการบริหารกำไรร่วมกับการกำหนดมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวกับกำไรของกิจการ ตลอดจนเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในการตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วนของรายงานทางการเงิน

3. ผู้วิจัย นักวิชาการ และผู้ที่สนใจ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นหลักฐานทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการวิจัย โดยผู้วิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับพัฒนาทฤษฎีการบริหารกำไร หรืองานวิจัยในอนาคต นักวิชาการใช้เป็นแนวทางสำหรับพัฒนาการศึกษาในวิชาชีพบัญชี ส่วนผู้ที่สนใจใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาค้นคว้าในขั้นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยในครั้งนี้ คือ การศึกษาข้อมูลรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีวัตถุประสงค์ในการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน และมีวัตถุประสงค์ในการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ระหว่างปี พ.ศ. 2539-2543 โดยยกเว้นการศึกษาในกลุ่มธุรกิจธนาคาร กลุ่มธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์ กลุ่มธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิต เนื่องจาก แนวปฏิบัติทางบัญชีของกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าวแตกต่างจากแนวปฏิบัติของกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน หมายถึง การเสนอขายหุ้นสามัญครั้งใหม่หลังจากที่เคยเสนอขายหุ้นสามัญให้กับประชาชนเป็นครั้งแรก ซึ่งการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนสามารถจำแนกเป็นสองประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1.1 การออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนที่เสนอขายให้แก่สาธารณชน (Public Offerings: PO) คือ การเสนอขายหุ้นให้กับประชาชนทั่วไป

1.2 การออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนที่เสนอขายให้แก่นักลงทุนเฉพาะราย (Private Placement: PP) และการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนที่เสนอขายให้แก่ผู้ถือหุ้นเดิม (Right Offerings: RO) การออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนที่เสนอขายให้แก่นักลงทุนเฉพาะราย คือ การเสนอขายหุ้นสามัญเพิ่มทุนให้แก่นักลงทุนเพียงไม่กี่ราย เช่น บุคคลในครอบครัว ฯลฯ ส่วนการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนที่เสนอ

ขายให้แก่ผู้ถือหุ้นเดิม คือ การให้สิทธิแก่ผู้ถือหุ้นเดิมในการซื้อหุ้นออกใหม่ก่อนบุคคลภายนอก หรืออาจจะเป็นการเสนอขายหุ้นสามัญเพิ่มทุนให้แก่ผู้บริหารหรือพนักงานของกิจการ

2. **รายการคงค้าง** รายการคงค้าง หมายถึง ส่วนประกอบของกำไรที่มีใช้เงินสด ซึ่งสามารถคำนวณได้จากการนำกระแสเงินสดจากการดำเนินงานหักออกจากกำไรสุทธิ การบริหารกำไรสามารถกระทำได้โดยการเร่งรับรู้รายได้จากการขายเชื่อ เพื่อให้ผลการดำเนินงานในงวดบัญชีปัจจุบันออกมาเป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้งบการเงิน หรือการชะลอการรับรู้ค่าใช้จ่ายบางรายการไปจ่ายในอนาคต เพื่อไม่ให้ผลการดำเนินงานในปัจจุบันเกิดรายจ่ายมากเกินไป หรือการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางงบบัญชี เช่น อายุการใช้งานของทรัพย์สิน การเปลี่ยนวิธีการคิดค่าเสื่อมราคาและการเปลี่ยนวิธีการตีราคาสินค้าคงเหลือ ฯลฯ

รายการคงค้างสามารถจำแนกได้เป็นสองประเภท คือ จำแนกตามระยะเวลา และจำแนกตามการควบคุม รายการคงค้างจำแนกตามระยะเวลา ได้แก่ รายการคงค้างระยะสั้น และรายการคงค้างระยะยาว ส่วนรายการคงค้างที่จำแนกตามการควบคุม ได้แก่ รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร และรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ

รายการคงค้างระยะสั้น คือ รายการคงค้างที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนสินทรัพย์หมุนเวียน หรือหนี้สินหมุนเวียน เช่น ผู้บริหารสามารถเร่งการรับรู้รายได้จากยอดขายเชื่อ หรือการชะลอการรับรู้ค่าใช้จ่ายบางรายการไปจ่ายในอนาคต ฯลฯ

รายการคงค้างระยะยาว คือ รายการคงค้างที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนสินทรัพย์ระยะยาว หรือหนี้สินระยะยาว เช่น ค่าเสื่อมราคา ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี และรายการตัดบัญชี ฯลฯ

รายการคงค้างโดยดุลยพินิจฝ่ายบริหาร คือ รายการคงค้างซึ่งถูกควบคุมจากกิจการ และเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการควบคุมของฝ่ายบริหาร

รายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ คือ รายการคงค้างที่เกิดตามเงื่อนไขทางธุรกิจ (Business Condition) ซึ่งกิจการไม่สามารถควบคุมได้ และมีความเกี่ยวข้องกับระดับการเจริญเติบโตของยอดขายในอุตสาหกรรม รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากสภาวะโดยทั่วไปของเศรษฐกิจ